

O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

ISSN: 2992-9008
UDK: 37

TA'LIM VA TARAQQIYOT

Ilmiy-uslubiy jurnali

2026-YIL 5-SON

www.journal.namspi.uz

Bosh muharrir: Namangan davlat pedagogika instituti rektori B.E.Xusanov
Mas'ul muharrir: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor M.R.Qodirxonov
Mas'ul muharrir o'rinbosari: Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i J.A.Yuldashev

TAHRIR HAY'ATI

Aniq va tabiiy fanlar: k.f.d., prof. Sh.Abdullayev, f-m.f.d., dots. R.Xakimov, k.f.d., prof. N.Vohidova, k.f.d., dots. M.Qodirxonov, b.f.d., dots. A.Batashov, f-m.f.n., dots., T.Abdullayev, p.f.n., dots. M.Eshnazarova, p.f.n., dots. G'.Nafasov, p.f.n., dots. M.Boltayeva.

Texnika fanlari: t.f.d., prof. A.Umarov, t.f.d., prof. A.Qayumov, PhD, dots. Sh.Xudoyqulov, PhD, dots. Abdunazarov.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar: s.f.d., prof. T.Fayzullayev, tar.f.d., prof. A.Rasulov. f.f.d., prof. M.Ismoilov, i.f.d., dots. N.Sotivoldiyev, t.f.n., dots. A.Isoqboyev, f.f.n., dots. O.Mamatov, t.f.n., dots. Z.Haydarov, PhD. J.Yuldashev, PhD. A.Abdullayev.

Pedagogika fanlari: p.f.d., prof. B.Xodjayev, p.f.d., prof. X.Najmiddinova, p.f.d., prof. T.Ismoilov, p.f.d., prof. S.Abdullayev. p.f.d., prof., M.Y.Sobirova, p.f.d., prof., R.Zamilova, p.f.d., prof. Sh.Xujamberdiyeva, p.f.d., dost. M.Asqarova, PhD, dots. M.Asranboyeva.

Filologiya fanlari: fil.f.d., prof. N.Uluqov, fil.f.d., prof. H.Usmanova, f.f.d., dots. X.Shokirova, p.f.n., dots. S.Misirov, p.f.n., dots. Sh.Ubaydullayev, PhD., dots. P.Lutfullayev, PhD., dots. M.Yakubbayev.

Texnik muharrir: R.Tursunov

Tahririyat manzili: Namangan shahri, Uychi ko'chasi, 316-uy.

Pochta indeksi: 160136, **Faks:** (0369) 227-27-21,

Email: Info@namspi.uz

"Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali elektron to'plam sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi **Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA)ning 2022-yil 25-oktabrdagi № 045044 raqamli guvohnomasi** asosida chop etiladi. Jurnal **Oliy Attestatsiya komissiyasining 2024-yil 30-noyabrdagi (№ 364/5) yig'ilishi qaroriga asosan pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan.** UDK: 37, Xalqaro standartlashtirish raqami (ISSN): 2992-9008.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

HARBIY KADRLARNI TAYYORLASHDA PEDAGOGIKANING ROLI VA O'RNI

Mamatqulov Azamat Rustamovich

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Ixtisoslashtirilgan o'quv markazi katta o'qituvchisi.

Tel: 97 708-63-18. E-mail. azamatmamatkulov562@gmail.com

Annotatsiya: bugungi kunda barcha sohalarida yangiliklarni va rivojlanishlarning omili bilim, izlanish, tajriba va amaliy ko'nikmalar bo'lib kelmoqda. Salmoqli natijalar ortida ta'lim va tarbiya turadi. So'ngi vaqtlarda yurtimizda ta'limga berilayotgan e'tibor, yurtboshimiz boshchiliklarida yangi o'zbekistonni barpo etishdagi harakatlarimiz boshida ta'lim-tarbiya va ma'naviyat turibdi.

Tarixdan barchamizga ma'lumki, barcha sivilizastiyalarning debochasida ta'lim va tarbiya, ilm-fan va ma'naviyat turgan, bularga sharoit yaratilishi esa yangi kashfiyotlarga va taraqqiyotga sabab bo'lgan.

Barcha buyuk insonlar ortida ularga ta'lim va tarbiya bergan ustozlari turishadi, qaysi davlatda ta'lim beruvchilarga shart-sharoit yaratilsa ular e'zozlansa, o'sha joydan kuchi bilimga ega bo'lgan insonlar yetishib chiqqan.

Hozirga zamonda yoshlarga ta'lim va tarbiya berishda o'qituvchi pedagoglarning o'rni beqiyos, raqamli axborotlar rivoji zamonaviy ta'limda yangi yo'nalishlarni ochib bermogda, ammo bu mahoratli pedagogga bo'lgan ehtiyojni qoplab bera olmaydi, tinglovchining barcha qobiliyatini to'liq ochilishiga o'z kasbini ustasi bo'lgan pedagoglar zaruriyati o'z dolzarbligini yo'qotmaydi.

Yurtimizda pedagogik kadrlar tayyorgarligiga alohida e'tibor qaratilib kelinmogda, bu yo'nalishda yurtboshimiz tashabbuslari bilan katta islohotlar amalga oshirildi, barcha sohalaridagi pedagoglarni tayyorgarligiga zamonaviy yondashuv vujudga keldi.

Pedagoglarni tayyorlashdagi islohotlar harbiy sohani ham chetlab o'tmadi, harbiylar tayyorgarligi alohida yondashuvni talab etadi.

Kalit so'zlar: ta'lim va tarbiya, harbiy ta'lim, pedagogika, harbiy kadrlar, interfaol uslub, harbiy pedagogika, qurolli kuchlar, zamonaviy ta'lim, ta'lim jarayoni.

РОЛЬ И МЕСТО ПЕДАГОГИКИ В ПОДГОТОВКЕ ВОЕННЫХ КАДРОВ

Аннотация. В настоящее время фактором инноваций и развития во всех сферах выступают знания, исследования, опыт и практические навыки. За весомыми результатами всегда стоят образование и воспитание. В последние годы в нашей стране огромное внимание уделяется сфере образования, и под руководством главы государства в основе созидания нового узбекистана лежат образование, воспитание и духовность.

Из истории всем известно, что у истоков любой цивилизации стояли образование и воспитание, наука и духовность, а создание условий для них становилось причиной новых

открытий и прогресса. За спиной каждого великого человека стоят его учителя. В каком государстве создаются условия для педагогов, и они почитаются, оттуда выходят люди с глубокими знаниями.

В современную эпоху роль учителей-педагогов в обучении и воспитании молодежи неопределима. Хотя развитие цифровых технологий открывает новые направления в современном образовании, оно не способно полностью заменить потребность в квалифицированном педагоге; необходимость в педагогах — мастерах своего дела для полного раскрытия потенциала обучающихся не теряет своей актуальности.

Ключевые слова: образование и воспитание, военное образование, педагогика, военные кадры, интерактивный метод, военная педагогика, вооруженные силы, современное образование, учебный процесс.

ROLE AND PLACE OF PEDAGOGY IN THE TRAINING OF MILITARY PERSONNEL

Abstract. Today, knowledge, research, experience, and practical skills serve as the driving factors of innovation and development across all fields. Education and upbringing always stand behind substantial results. In recent years, exceptional attention has been paid to education in our country, and under the leadership of the head of state, the foundation of building new Uzbekistan relies on education, upbringing, and spirituality.

As known from history, education, science, and spirituality stood at the dawn of all civilizations, and creating conditions for them led to new discoveries and progress. Behind every great person are their teachers. In whichever state conditions are created for educators and they are honored, individuals with profound knowledge emerge. In the modern era, the role of teacher-pedagogues in educating and raising youth is invaluable.

Although the development of digital information opens up new directions in modern education, it cannot fully replace the need for a skilled pedagogue; the necessity for pedagogues who are masters of their craft to fully unlock the potential of trainees remains highly relevant. Special attention is paid to the training of pedagogical personnel in our country, large-scale reforms have been implemented in this direction, and a modern approach to training educators in all fields has been established. Reforms in training have not bypassed the military sector, as military training requires a specific approach.

Keywords: education and upbringing, military education, pedagogy, military personnel, interactive method, military pedagogy, armed forces, modern education, educational process.

KIRISH

O'zbekiston sobiq Sovet davlati hududidan ajrab chiqib, o'z mustaqilligini butun dunyoga e'lon qildi. Mamlakat mustaqil davlat sifatida shakllanish davrini

boshlandi, lekin insonlar ongidagi ma'naviy o'zgarish birdaniga yuz bermadi, 70 yildan ortiq vaqt mobaynida xalqimiz ma'naviyatiga, ma'rifatiga, diniga, ta'lim va tarbiyasiga singdirilgan salbiy ta'sirni yo'qotishga ma'lum vaqt zarur edi.

Tarixdan barchamizga ma'lumki, bizning ajdodlarimiz dunyo sivilizatsiyasiga ulkan hissa qo'shib kelgan, ularning sharqona madaniyati va ma'naviyati yuksak darajada rivojlangan. Ta'lim va tarbiyaga, odob-axloqqa katta e'tibor qaratilgan.

Turkiy xalqlar madaniyati, ma'rifati, ta'lim va tarbiya jarayonlarini barcha zamonlarda ham yuksak baholanib kelingan. Ma'rifatli, ilmiy insonlarga alohida hurmat ko'rsatilgan, ta'lim va tarbiya berishda katta yutuqlarga erishilgan.

Har qanday davlatning yuksalishi yoki tanazzulga tutishida uning ma'naviyati, madaniyati, ta'lim va tarbiyaga bo'lgan e'tibori muhim ahamiyat kasb etadi. Shu o'rinda taniqli ma'rifatparvar adib Abdulla Avloniyning "Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot-yo halokat, yo saodat-yo falokat masalasidir" degan chuqur ma'noli so'zlarini keltirib o'tsak o'rinli bo'ladi [1].

Kelajagimiz bo'lgan yosh avlodni tarbiyalash, ularni yuksak intellektual salohiyatli, ma'rifat va madaniyatli etib tarbiyalashda birinchi o'rinda oila, mahalla, milliy urf-odatlar, tarixga, qadriyatlar bo'lgan hurmat va eng muhimi ularga ta'lim-tarbiya beruvchi o'qituvchi pedagoglarga katta ahamiyat qaratishi zarur.

Pedagogika (grekcha "tarbiyalash san'ati") – insonni o'qitish va tarbiyalash to'g'risidagi fandir [2].

Vatan osoyishtaligi, tinchligi va ravnaqi yo'lida turli sohada xizmat olib borayotgan fuqarolarning muvaffaqiyatga erishishlarida eng avvalo murabbiy, o'qituvchi pedagoglarning mehnati yotadi.

Shu o'rinda O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining jangovar tayyorgarligini yuqoriga ko'tarishda harbiy pedagoglar o'ziga xos o'ringa ega.

Harbiy pedagogika – bu harbiy xizmatchilar, harbiy bo'linmalarni doimiy yuksak jangovar tayyorgarlikka ega bo'lishlari, tinchlik va urush davridagi sharoitda o'z harbiy

burchini muvaffaqiyatli bajarishlari uchun yuksak ma'naviy, siyosiy va jangovar xislatlarini, jangovar mahoratini shakllantirish, aqliy va jismoniy kuchlarni rivojlantirish, ma'naviy-ruhiy tayyorgarlikni amalga oshirishning pedagogik qonuniyatlarini o'rganuvchi fandır [3].

ADABIYOTLAR TAHLILI

Harbiy fanlardan ta'lim-tarbiya beruvchi harbiy pedagog o'zida fan bo'yicha bilim, tajribadan tashqari psixologik ta'sir o'tkazish qobiliyatiga ham ega bo'lishi kerak, u tinglovchilarga egallagan bilimlarini jangovar vaziyatda qo'llay olishlariga ishonтира olishi zarur. Harbiy xizmatchilarga jang maydonida, murakkab ruhiy yuklama ostida, shijoat va vatanparvarlik namoyish etgan holda jangovar vazifani bajarishni o'rgatishi kerak.

Mustaqillik yillaridagi ta'lim-tarbiya yo'nalishlariga jiddiy e'tibor qaratildi, ta'lim tizimida bir qator islohotlar o'tkazildi. Hozirgi kunda zamonaviy talablaridan kelib chiqqan holda ta'lim tizimi takomillashib bormoqda.

Bugungi kunda ta'lim tizimidagi islohotlar natijasida 2020 yilning 23 sentabrida yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni qabul qilindi.

Mazkur Qonunga asosan ta'lim sohasidagi asosiy prinsiplar, ta'lim tizimi, turlari va shakllari aniq belgilandi, masofaviy ta'lim haqidagi qoidalar o'quv rejalari va o'quv dasturlariga muvofiq ta'lim oluvchilar tomonidan zarur bilim, malaka va ko'nikmalarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan hamda Internet jahon axborot tarmog'idan foydalangan holda masofadan turib olishga qaratildi.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'limini tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish yo'nalishlari ko'rsatib o'tildi [4].

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuning 2-bob 22-moddasida harbiy kadrlarni tayyorlash bo'yicha huquqiy asos belgilab berilgan

bo'lib, unga ko'ra xavfsizlik va huquqni muhofaza qiluvchi idoralar kadrlarni tayyorlashni o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqqan holda ushbu Qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshiradilar [5].

O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari harbiy xizmatchilarini (xodimlarini) tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tartibi "Ta'lim to'g'risida"gi qonun hujjatlariga muvofiq ishlab chiqilgan. Ushbu qonunning 2-bobi 13-moddasida "Kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish"ni tashkillashtirish tartibi ko'rsatib o'tilgan [6].

O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari uchun professional kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash, harbiy xizmatchilarning (xodimlarning) malakasini oshirish ta'lim muassasalari, harbiy ta'lim muassasalari, shuningdek boshqa ta'lim muassasalari tomonidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlarining ta'lim muassasalari tinglovchilari va kursantlari Qurolli kuchlarda harbiy xizmatda (xizmatda) deb hisoblanadi, bundan chet ellik fuqarolar mustasno [7].

Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari ta'lim muassasalari yuqori malakaga ega o'qituvchi va professorlar tarkibi bilan butlangan. O'z tarkibiga oliy ta'lim muassasalarini hamda o'quv markazlarni mujassamlashtirgan.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari ta'lim muassasalarida xodim va harbiy xizmatchilarga ta'lim-tarbiya berayotgan harbiy pedagoglar faoliyatiga nazar tashlasak, boshqa ta'lim yo'nalishlardagi pedagogik yo'nalishlardan farq qilishiga guvoh bo'lamiz.

Qurolli kuchlar tarkibiga kiruvchi bo'linmalarida xizmat faoliyatini olib borayotgan harbiy xizmatchilarga ta'lim-tarbiya berishda maxsus tayyorgarlik asosiy hisoblanib, ushbu yo'nalish bo'yicha mashg'ulotlarni tashkillashtirishda harbiy pedagog xodimdan o'ziga xos xususiyatga ega alohida yondashuv talab etiladi.

Harbiy tayyorgarlik fani – bu Qurolli Kuchlar tarkibidagi bo'linmalar va huquqni muhofaza qiluvchi organlarning umumiy va professional tayyorgarligi hisoblanib,

murakkab sharoitlarda turli vazifalarni bajarish ko'nikmasini o'rgatishga yo'naltirilgan fanlardir [8].

Harbiy tayyorgarlik fanlari bo'yicha mashg'ulot olib boruvchi harbiy pedagogning asosiy vazifasi harbiy xizmatchilarda faqatgina fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarini berish bilan cheklanib qolmasligi kerak, uning asosiy maqsadi harbiy xizmatchi maxsus harbiy tayyorgarlik fanlaridan egallagan bilim va amaliy ko'nikmalarini murakkab vaziyatda qo'llay olishni o'rgatishdan iborat bo'lishi kerak.

Qurolli kuchlar tarkibidagi bo'linmalar shaxsiy tarkibi bilan harbiy fanlardan mashg'ulotlarni tashkillashtirishda zamonaviy interfaol uslublardan, treninglardan foydalanish, harbiy xizmatchilarga murakkab jangovar vaziyatga yaqin sharoitlar yaratish va shu orqali ularda kreativlik (nostandart) fikrlash, qaror qabul qilish va g'alabaga bo'lgan motivatsiyani shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

"Interfaol" tushunchasi inglizcha ("Inter-birgalikda, faol-harakat qilish") degan ma'noni anglatib, ta'limda o'qituvchi va o'quvchilarni birgalikda faol harakat qilish uslubidir.

Harbiy ta'lim muassasalarida an'anaviy ma'ruzalarni samarali tashkillashtirish maqsadida interfaol uslubdagi ma'ruza mashg'ulotlaridan foydalanilish tavsiya etildi.

Mashg'ulotlarni interfaol tarzda tashkillashtirish tinglovchilarni mashg'ulotlarda faol ishtirokini ta'minlaydi, nazariy bilimlarini amaliy ko'nikmalarda shakllantirishga xizmat qiladi.

Harbiy faoliyatda tahliliy yondashuvni shakllantiradi, tezkor qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi. Real jangovar vaziyatni modellashtirish imkonini beradi.

Zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi bilan harbiy ta'lim muassasalarida simulyatsiya va sun'iy intellekt integratsiya qilingan trenajyorlarda foydalanish ishlari jadal ravishda olib borilmoqda, interaktiv maketlar, virtual reallik(VR) yordamida jangovar harakatlarni modellashtirish orqali tinglovchilarni turli murakkab jangovar

vaziyatlarda qaror qabul qilish, nostandart fikrlash bo'yicha amaliy ko'nikmalari takomillashtirilmoqda.

Harbiy ta'limni zamon talablari asosida rivojlantirishda xorijiy davlatlar tajribasi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Dunyoda yuz berayotgan qurolli to'qnashuvlarni doimiy tahlil qilib borish, real jang maydonida qo'llanilayotgan zamonaviy texnologiya, taktik harakatlar o'rganish va uni harbiy ta'lim jarayoniga tatbiq etish zamon talabi bo'lib qolmoqda.

Interfaol uslub yuqorida keltirib o'tilgan harbiy fanlar bilan birgalikda boshqa fanlarni o'qitishga ham tatbiq etish mumkin, quyida harbiy fanlarda qo'llanib kelinayotgan interfaol uslub shakllari keltirib o'tilgan:

1. Aqliy hujum(Brain storming) -muammo bo'yicha erkin fikrlarni to'plash va ular asosida yechim topish;
2. Kichik guruhlarda ishlash-ta'lim oluvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, topshiriqni birgalikda bajarish;
3. Trening shakli-bu amaliy mashqlar, rolly o'yinlar, guruh ishlari va guruh mashqlari;
4. Guruh muhokamasi(diskussiya)-bu seminar mashg'ulotlarini tashkillashtirishda qo'llaniladi;
5. Keys-stadi(vaziyatli tahlil) taktik masala yechishni o'rganishda qo'llash mumkin.

"Trening" (inglizcha training ot train-"o'rgatish, tarbiyalash") degan ma'noni anglatib, faol o'rgatish uslubini qo'llagan holda bilimlarni oshirish usuli.

"Kreativlik" (lot., ing. "create"-yaratish, "creative"-yaratuvchi, ijodkor) ma'nolarini anglatib, insonning ijodiy (qobiliyati) bo'lib, fikrlash, his qilish mobaynida paydo bo'luvchi alohida faoliyatidir.

“Motivatsiya” (lot.movere)-harakatni uyg'otmoq, ruhiy-fiziologik rejaning dinamik jarayoni, inson harakatini boshqarish, maqsad sari yetaklovchi vosita, tashkillashtirish, faollik va bardoshlilik kabi ma'nolarni anglatadi.

XULOSA

Yuqorida ko'rsatib o'tilgan interfaol uslublarini zamon talablaridan kelib chiqqan holda harbiy tayyorgarlik fanlarida qo'llash bo'linmalarni real jang sharoitida topshirilgan vazifalarni muvaffaqiyatli bajarishini ta'minlaydi. Harbiy fanlardan mashg'ulot olib boruvchi harbiy pedagog interfaol usullarni o'z faoliyatiga joriy qilar ekan, ushbu uslublarni o'z faniga moslashtirishi va takomillashtirishi zarur. Harbiy fanlar bo'yicha amaliy mashg'ulotlarda harbiy xizmatchilar murakkab jangovar sharoitda harakatlanish, qaror qabul qilish, kuchli ruhiy bosim ostida vazifa bajarish va g'alabaga intilish kabi omillar ta'sirini ham jismonan ham ruhan his qilishlari kerak.

Qurolli kuchlar tarkibidagi bo'linmalar harbiy xizmatchilari bilan harbiy tayyorgarlik fanlaridan mashg'ulotlarni tashkillashtirishda yuqoridagi kabi zamonaviy ta'lim- tarbiya uslublari qo'llanishi harbiy xizmatchilar faoliyatini sifat darajasiga ijobiy ta'sirini o'tkazadi.

Harbiy xizmatchi va xodimlarga ta'lim-tarbiya berish jarayonida, harbiy tayyorgarlik fanlarini o'rgatishda harbiy pedagoglar kreativ (nostandart) uslublarni qo'llanishiga jiddiy e'tibor qaratishlari talab etiladi.

Qurolli kuchlar tarkibidagi o'quv muassasalarda faoliyat olib borayotgan harbiy pedagoglar zamonaviy interfaol uslublardan foydalanishi, mashg'ulotlar davomida harbiy xizmatchilarni fikrlashga undovchi intellektual mashqlar bajartirilishi tinglovchilarda fanga bo'lgan qiziqishni oshishiga va ularni professional tayyorgarlikdan yuqori natijalarga erishishida muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari tarkibiga kiruvchi bo'linmalarda harbiy kadrlarni tayyorlashda harbiy pedagoglarni mahoratini oshirish bo'yicha quyidagi takliflarni ilmiy jihatdan o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

– harbiy tayyorgarlik fanlari bo'yicha harbiy pedagog zamonaviy pedagogik bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi;

– harbiy tayyorgarlik fanlari bo'yicha harbiy pedagoglarni tayyorlash bo'yicha o'quv dasturlarni takomillashtirish;

– turli murakkab sharoitlarga yaqinlashtirilgan turli interfaol usullar, taktik topshiriqlar, maxsus treninglar ustida ilmiy izlanishlar olib borish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud ahloq" nomli asarlaridan.
2. O'zbek tilining izohli lug'ati, 5. – T., 2020.,
3. A.Sotib-Oldiyev, A.Karimov "Harbiy pedagogika" Sharq nashriyoti, Toshkent 2009 y.
4. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni 2020yilning 23 sentyabrda qabul qilingan.
5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuning 2-bob, 22-moddasi "Mudofaa, xavfsizlik va huquqni muhofaza qilish faoliyati sohasida kadrlarni tayyorlash" tartibi.
6. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuning 2-bob, 13-moddasi "Kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish" tartibi.
7. O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi to'g'risida qonuni. Qonunchilik palatasi tomonidan 2019 yil 12 noyabrda qabul qilingan. Senat tomonidan 2019 yil 14 dekabrda ma'qullangan.
8. O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Qonunini 21-moddasi.
9. Патрак А.М. Пехенко С.Г. Тактико-специальная подготовка в вопросах и ответах: пособие Част II / под ред. В.В. Горбатова. СПб: Изд-во СПб ун-та МВД России, 2013 г.
10. Педагогика // Большой Энциклопедический словарь-2000 г.